POLITISK KRONIK

UDLANDET

Oktober 1972

2. – 6. – På arbejderpartiets kongres i Blackpool vedtages to forskellige resolutioner, den ene godkender principielt Storbritanniens indtræden i fællesmarkedet, men kræver genforhandling af betingelserne, den anden kræver som betingelse for indtræden bl. a., at EEC skal opgive sin landbrugspolitik og merværdiafgiften (eng. VAT). Desuden skal befolkningen høres ved valg eller folkeafstemning. En resolution, der går imod indtræden i EEC under alle omstændigheder, og en, der udtaler sig for indtræden på de nuværende betingelser, forkastes, den første med knebent flertal, den anden med stor majoritet, men får dog ca. 1.5 mill. af ca. 6 mill. stemmer.

3. – ABM-traktaten og den foreløbige overenskomst om strategiske angrebsvåben mellem Sovjetunionen og USA (se 20.–30./5) træder i kraft efter udveksling af ratifikationsdokumenterne. – 18. I Washington underskrives en 3-årig handelsaftale mellem Sovjetunionen og USA, der tilsiger hinanden mestbegunstigelsesstatus. Samtidig er der opnået en ordning om afvikling af Sovjetunionens gæld til USA i henhold til låne- og lejeoverenskomsten. Indtil 1/7 2001 skal Sovjetunionen betale i alt 722 mill. dollars i rater (se 1/8).

5. – Præs. Nixon udtaler på en pressekonference, at forhandlingerne om en løsning af Vietnamkonflikten befinder sig i et ømfindtligt stadium og bekræfter, at de amerikanske luftangreb og mineringen af nordvietnamesiske havne vil fortsætte, til der er opnået enighed. Disse forholdsregler havde i foråret afværget en katastrofal udvikling. – 17–23. – Præs. Nixons rådgiver i nationale sikkerhedsspørgsmål Henry A. Kissinger opholder sig i Saigon for at opnå præs. Thieus tilslutning til resultatet af sine forhandlinger i Paris med Nordvietnams forhandler Le Duc Tho om en afslutning af krigen i Vietnam. – 26. Nordvietnam offentliggør indholdet af de ved forhandlingerne i Paris trufne aftaler om afslutning af krigen og genoprettelse af freden i Vietnam og hævder, at USA havde lovet at indstille luftangrebene og mineringen 23/10 og at underskrive aftalerne 31/10, men havde 23/10 med henvisning til vanskeligheder i Saigon krævet nye forhandlinger. I erklæringen hedder det videre, at Nordvietnam vil fortsætte kampen på det militære, politiske og diplomatiske område, indtil den amerikanske regering er rede til at gennemføre aftalerne. Kissinger bekræfter på en pressekonference i Washington indholdet af de offentliggjorte aftaler, men siger, at nogle relativt mindre vigtige spørgsmål endnu ikke er løst. USA vil bestræbe sig for at bringe forhandlingerne til afslutning før 31/10, men kan ikke binde sig til bestemte frister. – 27. Det amerikanske luftvåbens bombeangreb nord for den 20. breddegrad indstilles, men de intensive angreb på mål i resten af Nordvietnam og i kampområderne i Sydvietnam fortsætter.

5. – I Kampala (Uganda) underskriver udenrigsministrene John Malecela, Tanzania, Kibedi, Uganda og Omar Arteh Ghaleb, Somalia, i nærværelse af OAU's generalsekretær Ekangaki en overenskomst, der offentliggøres 7/10. Herefter skal Uganda og Tanzania inden 19/10 have

trukket deres tropper mindst 10 km, tilbage fra grænsen mellem de to lande under kontrol af observatører fra Somalia. Parterne forpligter sig også til ikke på deres territorium at tolerere subversiv virksomhed rettet mod det andet land; der nævnes dog ikke noget om, at ekspræsident Milton Obote og hans tilhængere vil blive blive udvist fra Tanzania (se 5/9).

6. – Den norske regering anmoder i en note Danmark og Storbritannien om at medvirke til en ordning, der gør det muligt at opretholde frihandelen mellem Norge og de to lande, indtil Norges forhold til EEC er fastlagt ved en handelsaftale. – 7. Statsmin. Trygve Bratteli indgiver regeringens afskedsbegæring (se 25/9). – 16. Formanden for Kristeligt Folkeparti Lars Korvald danner ny regering, hvis basis i Stortinget er Senterpartiets 20, Kr. F.s 14 og 4 af Venstres 13 medlemmer, idet de 9, der var tilhængere af medlemskab af EEC, har modsat sig partiets repræsentation i den nye regering. I regeringen er sp. repræsenteret ved udenrigsmin. Dagfinn Vårvik, kirke- og undervisningsmin. Anton Skulberg, landbrugsmin. Einar Moxnes, miljøværnsmin. Trygve Haugeland, samfærdselsmin. John Austrheim (partiets formand) samt fiskerimin. Trygve Olsen, der for et halvt år siden forlod Arbeiderpartiet af misfornøjelse med regeringen Brattelis markedspolitik. Kr. F. har flg. ministre foruden statsministeren: justitsmin. Peter Koren og kommunal- og arbejdsmin. Johan Skipnes, begge EEC-tilhængere, samt socialmin. Bergfrid Fjose, og Venstre har fem ministre: forbruger- og administrationsmin. Eva Kolstad, finansmin. Jon O. Norbom, forsvarsmin. Johan Kleppe, handelsmin. Hallvard Eika (partiets næstformand) og industrimin. Ola Skjåk Bræk. Regeringsskiftet finder sted 18/10. – 21. I den nye regerings tiltrædelseserklæring hedder det bl. a., at man snarest muligt vil anmode om forhandlinger om en handelsaftale med EEC, som kan danne grundlag for samarbejde mellem Norge og EEC også på andre områder. – 27. Til leder af den norske forhandlingsdelegation i Bruxelles udpeges ekspeditionschef i udenrigsministeriet Jens Evensen.

Det vesttyske forbundsråd godkender enstemmigt trafikaftalen af 26/5 med DDR. 16/10 gør DDR's folkekammer det samme. Traktaten træder i kraft 17/10, og samme dag bekendtgør DDR de rejselettelser, som ordningen indebærer.

13. – Såvel Repræsentanternes Hus som Senatet har vedtaget, at USA's bidrag til FN med underorganisationer fra 1/1 1974 ikke må overstige 25 pct. af organisationernes samlede budget.

16. – 18. – Ægyptens min.præs. Aziz Sidky opholder sig i Moskva på officielt besøg, det første siden hjemsendelsen af de sovjetiske militære eksperter og rådgivere (se 18/7). – 25. Sidky udtaler i sin beretning på et centralkomitémøde i ASU, at forholdet til Sovjetunionen nu er normalt, og at Sovjetunionen er rede til at fortsætte den militære hjælp til Ægypten. – 26. Præs. Sadat afskediger general Mohammed Ahmed Sadek fra posterne som vicemin. præs., krigsminister og øverstkommanderende for de væbnede styrker og udnævner generalmajor Ahmed Ismail, tidligere chef for efterretningsvæsenet, til krigsmin. og øverstkommanerende.

17. – Efter et blodigt sammenstød mellem hæren og militante protestanter i Nordirland erklærer Ulster Defence Association, at UDA fra nu af betragter den britiske regering og hæren som fjender. – 27. Statssekretær Whitelaw oplyser, at de lokale valg i Nordirland ikke som meddelt vil blive afholdt 6/12, men først i foråret 73 og efter at folkeafstemningen om Nordirlands fremtid har fundet sted (se 1/8). – 30. Grønbogen om Irlands fremtid (se 15/9) offentliggøres. Den indeholder intet forslag til en løsning fra den britiske regering, men der opstilles en række betingelser, som skal være opfyldt uanset hvilken løsning man vælger, og det siges, at regeringen ikke vil modsætte sig en

forening med den irske republik, såfremt flertallet i Nordirland ønsker det.

Præsident Park Chung Hee proklamerer krigsretstilstand i Sydkorea, suspenderer visse afsnit i forfatningen, opløser nationalforsamlingen og suspenderer alle politiske partiers virksomhed. Foranstaltningerne begrundes med ønsket om at bane vej for en fredelig genforening af Korea (se 4/7) og gennemføre en række reformer, deriblandt en forfatningsændring, som vil blive sendt til folkeafstemning. I henh. t. krigsretstilstanden forbydes alle politiske møder og alle demonstrationer, og der kræves forudgående tilladelse til ikke-politiske sammenkomster bortset fra religiøse. Endvidere indføres censur med presse, radio og TV m. v. 20/10 lempes forbudet mod ikke-politiske sammenkomster uden forud indhentet tilladelse. – 27. Udkast til en ny forfatning offentliggøres. Herefter skal præsidenten vælges af en nationalkonference, der udpeges ved folkeafstemning; valgperioden forlænges fra 4 til 6 år, og der skal ingen begrænsning være for, hvor mange gange en præsident kan genvælges. I øvrigt forøges præsidentens magt på nationalforsamlingens bekostning. – Lederen af det vigtigste oppositionsparti, det Nye Demokratiske Parti, Kim Dae Jung, udtaler i Tokio, at præs. Park forsøger at blive præsident for livstid. I forfatningsudkastet fremhæves, at den fredelige genforening af Korea er et af de vigtigste nationale mål.

17. – 21. – Dronning Elizabeth II opholder sig i Jugoslavien på officielt besøg.

18. – Indenrigsmin. Carr oplyser i Underhuset, at 29 landes regeringer har tilbudt at modtage udviste asiater fra Uganda (se 5/9) og nævner som eks. Canada, Indien, Pakistan, USA, Vesttyskland, Malawi, Australien, New Zealand, Sverige og Østrig. – 19. Præsident Amin meddeler, at p. gr. a. fortsat sabotage skal alle asiater med statsborgerskab i Kenya, Tanzania og Zambia være ude af landet senest 8/11. – 25. Amin underskriver et dekret, hvorefter udvisningsordren udvides til at omfatte enhver af indisk, pakistansk og britisk oprindelse, som har andet statsborgerskab end det ugandiske, bortset fra særlige tilfælde.

18. – Rumæniens mangeårige udenrigsmin. Corneliu Manescu er ifl. et statsrådsdekret blevet afskediget fra sin post og vil efter hvad telegrambureauet Agerpres oplyser få andre opgaver. Til ny udenrigsmin. er udnævnt George Macovescu. – 20. Dan Martian afløses som min. for ungdomsspørgsmål af førstesekretæren i Kommunistisk Ungdoms centralkomité Jon Trajan Stefanescu.

19. – 20. – Stats- eller regeringscheferne fra de 9 lande i det udvidede europæiske fællesskab mødes i Paris, ledsaget af deres udenrigs- og finansministre, for at drøfte Fællesskabets fremtidige politik. Topmødet tager to konkrete beslutninger: at en europæisk valutasamarbejdsfond (European Monetary Cooperation Fund) skal træde i funktion senest 1/4 1973, og at EF-udenrigsministrene skal mødes til rådslagning 4 i st. f. som hidtil 2 gange om året. Endvidere opstilles som mål en fuld økonomisk union inden 1980. Samme frist sættes for overgangen fra komplekset af forbindelser mellem medlemsstaterne til en europæisk union, og det pålægges Fællesskabets institutioner at udarbejde en rapport om spørgsmålet til forelæggelse på et topmøde før udgangen af 1975.

25. – Efter at præsident Tito i månedens løb ved forskellige lejligheder har øvet stærk kritik mod ledelsen af Serbiens Kommunistforbund – en af de 6 regionale partiorganisationer i Jugoslavien – meddeles at formanden Marko Nikezic, tidl. udenrigsmin. og ambassadør i USA, Czekoslovakiet og Polen, og generalsekretæren Latinka Perovic er trådt tilbage. – 29. Sloveniens min. præsident Stano Kavcic er trådt tilbage.

26. – I Dahomey styrtes stats- og regeringschefen Justin Ahomadegbe og de to

andre medlemmer af præsidentskabsrådet Hubert Maga og Migan Apithy (se 1/5 70) ved et militærkup under ledelse af vicestabschefen for de væbnede styrker, major Mathieu Kerekou, der som præsident 27/10 udnævner en regering bestående af 12 officerer. Han overtager selv forsvars- og planlægningsministerierne, udenrigsminister bliver major Michel Aladaye.

29. – Palæstinensiske partisaner kaprer i nærheden af Beirut et Lufthansafly og tvinger den vesttyske regering til at løslade de 3 terrorister der overlevede blodbadet i München (se 5/9). De løsladte føres til Zagreb og derfra om bord i det kaprede fly til Tripolis i Libyen. – 31. Det vesttyske udenrigsministerium giver over for Libyens ambassadør udtryk for, at man venter, at flypiraterne vil blive draget til ansvar i overensstemmelse med Haag-konventionen af 16/12 70.

30. – Ved parlamentsvalget i Canada mister det liberale parti, hvis leder er premiermin. Pierre Trudeau, det absolutte flertal i underhuset (264. medl.), men holder med nød og næppe stillingen som landets største parti med 109 mandater, medens de progressive konservative under Robert Stanfield får 107. Det Nye demokratiske Parti (NDP) (soc. dem.) får 31 mandater, det sociale kreditparti (creditistes) i Quebec 15, desuden opnår 2 uafhængige valg. Partistillingen i det gamle underhus var: lib. 147, kons. 73, NDP 25, creditistes 13, uafh. 2. Desuden var på opløsningstidspunktet 4 pladser ubesatte.

31. – På en konference i Luxembourg af finansministrene i det udvidede fællesmarked vedtages en resolution, der bl. a. opstiller mål for inflationsbekæmpelsen i 1973. Prisstigningen skal begrænses til 4 pct., og væksten i pengemængden må ikke overstige væksten i de enkelte landes bruttonationalprodukt plus en normal (4 pct.) prisstigning. Mht budgetpolitikken fastslås at de off. udgifter i 1973 ikke må stige mere end bruttonationalproduktet i samme periode.

Samtlige ministre i Chile træder tilbage for at præsident Allende kan rekonstruere regeringen. Baggrunden er flere ugers arbejdsgiverstrejke først og fremmest i transport og butikshandel og inden for de liberale erhverv, rettet mod Allendes socialistiske folkefrontsregering, der som modtræk har indført undtagelsestilstand i de fleste af landets provinser.

November 1972

1. – Lovforslaget om folkeafstemning i Nordirland, The North Ireland (Border Poll) Bill (se 17/10) offentliggøres. Der skal stemmes om, hvorvidt man ønsker, at Nordirland skal forblive en del af U.K. eller forenes med Republikken Irland uden for U. K. – 16. – 17. – Premiermin. Heath opholder sig i Nordirland. I en tale i Belfast advarer han de nordirske protestanter mod at erklære provinsen for uafhængig; det vil ikke blot betyde et blodbad, men den br. regering vil i så fald standse den finansielle hjælp til Nordirland på 200 mill. pund årligt.

Præs. Thieu opstiller i en radiotale 4 betingelser for fred i Vietnam: 1) de nordvietnamesiske tropper trækkes tilbage fra Sydvietnam samtidig med de amerikanske, 2) Nordvietnam skal anerkende eksistensen af 4 stater i Indokina, 3) planerne om en koalitionsregering med deltagelse af kommunisterne i Sydvietnam opgives, 4) en politisk løsning må fremgå af tosidede forhandlinger mellem Sydvietnam og den revolutionære befrielsesregering. – 2. På Vietnamkonferencen i Paris opfordrer udenrigsmin. Rogers modparten til venskabelige forhandlinger for at fjerne misforståelser-

ne, men repræsentanterne for Nordvietnam og befrielsesfronten kræver, at fredsaftalerne (se 5/10) straks skal underskrives. – 20.–25. – Kissinger og Le Duc Tho fører fortrolige forhandlinger for at opnå forståelse om de endnu åbne spørgsmål i aftalerne om afslutning af krigen.

2. – Præsident Amin meddeler, at alle asiater med ugandisk pas, som får lov til at blive i Uganda efter 8/11 (se 4/8) skal anbringes i landdistrikterne, og at deres forretninger i byerne vil blive overtaget af sorte ugandere. – 8. Da fristen for de udviste asiaters udrejse udløber, befinder 2.000 asiater med britisk pas og 4.000 statsløse sig endnu i FN-lejr i Kampala, hvor de afventer borttransport. – 17. Den britiske flygtningeadministration meddeler, at i alt 27.200 udviste asiater er ankommet til England, heraf 21.000 til gennemgangslejre, hvor 12.000 endnu befinder sig, medens 6.000 er taget direkte til venner eller slægtninge. – 30. Udenrigsmin. Sir Alec Douglas-Home meddeler i underhuset, at den britiske regering vil indstille enhver finansiel hjælp til Uganda.

Kong Hassan II af Marokko udnævner sin svoger Ahmed Osman, der er leder af kongens kabinet, til ministerpræsident i st. f. Lamrani (se 12/4) med den opgave at danne en national samlingsregering. – 7. Processen mod de officerer og soldater, der er anklaget for at have forsøgt at dræbe kongen (se 16/8), afsluttes med, at en militærdomstol i Kenitra dømmer 11 til døden og 37 til længere eller kortere fængselsstraffe, medens 177 frifindes. – 19. Efter forgæves forsøg på at få en forsoning i stand med oppositionen – Istiqlal og de to grupper, hvori Union Nationale des Forces Populaires (UNFP) nu er delt – har Ahmed Osman dannet ny regering med deltagelse af Mouvement Populaire og Mouvement Populaire et Democratique. Ahmed Taibi Benhima fortsætter som udenrigsminister. Forsvarsministerposten besættes ikke (se 16/8). Kongen tilbyder at udnævne et antal ministre fra de politiske partier, for at de kan være med til at forberede valg.

Ved omdannelsen af Chiles regering (se 31/10) udnævnes hærchefen, general Carlos Prats Gonzales til indenrigsminister, den vigtigste post i regeringen, kontreadmiral Ismael Huerta til min. for off. arb. og general i luftvåbenet Glaudio Sepulveda Donoso til min. for mineindustrien. Nye i regeringen, hvis politiske grundlag i øvrigt er uændret, er også formanden og generalsekretæren for Chiles LO, kommunisten Luis Figuerosa (arbejdsmin.) og socialisten Rolando Calderon (landbrugsmin.). – 6. Strejken »udsættes« efter krav fra den nye indenrigsminister, der også mødes med tillid fra strejkeledelsen og oppositionen.

4. – Republikken Korea og Folkerepublikken Korea slutter i Pyongjang overenskomst, der fastlægger den fælles koordinationskomités opgaver og sammensætning (se 4/7). Komiteen skal træde sammen hver 2. eller 3. måned, skiftevis i Pyongjang og Seoul. Endvidere skal der nedsættes et eksekutivråd, der skal mødes en gang om måneden. – 21. I folkeafstemningen om Sydkoreas nye forfatning (se 17/10) deltager 91.9 pct. af de stemmeberettigede, og 91 pct. af disse stemmer for godkendelse af forfatningsforslaget.

5. – Premiermin. Edw. Heath omdanner den britiske regering. Ved omdannelsen udvides antallet af kabinetsministre fra 17 til 19; de nye er (hidtidig ministerpost i parentes): landbrugsmin. Joseph Godber (statsminister (Minister of State) i udenrigsministeriet), minister for handel og forbrugerspørgsmål Sir Geoffrey Howe (Solicitor General (kronjurist)). De øvrige ændringer i kabinettet er: Lord President of the Council og leder af underhuset, tillige fmd. for den konservative partiorganisation James Prior (landbrugsmin.), statssekretær for miljøspørgsmål Geoffrey Rippon (kansler for hertugdømmet Lancaster), statssekretær for handel

og industri Peter Walker (miljømin.), kansler for hertugdømmet Lancaster og Europaminister John Davies (statssekr. for handel og industri). – 6. Heath meddeler i underhuset, at der for at bekæmpe inflationen vil blive indført løn-, pris-, husleje- og dividendestop foreløbig for 90 dage.

7. – Såvel den vesttyske forbundsregering som SED's centralkomité og den østtyske regering godkender udkastet til traktat om grundlaget for forholdet mellem de to tyske stater (Grundtraktaten). Forbundskansler Willy Brandt udtaler, at firemagtserklæringen (se nedenfor) er udtryk for, at der ikke er tale om nogen fredstraktat, og at forbundsregeringen og alle forbundsdagens partier fastholder, at målet er virkeliggørelse af selvbestemmelsesretten for hele det tyske folk. Oppositionens leder Rainer Barzel udtaler, at en kommende CDU/CSU regering forbeholder sig at optage yderligere forhandlinger, før den underskriver traktaten. – 8. Traktatudkastet paraferes af de to hovedforhandlere, statssekretærerne Egon Bahr, Bonn, og Michael Kohl, Østberlin, og traktatudkastet med protokoller, brevveksling og erklæringer offentliggøres af begge regeringer. DDR udelader dog visse dokumenter. Ved traktaten forpligter de to stater sig til at leve som gode naboer, lade sig lede af FN-pagtens mål og principper og afholde sig fra trusler om vold og anvendelse af vold. De bekræfter den eksisterende grænses ukrænkelighed og lover at respektere hinandens ydre og indre selvstændighed og erklærer sig rede til at normalisere de indbyrdes forbindelser på en lang række områder. – 9. I en erklæring udarbejdet af Frankrigs, Storbritanniens og USA's ambassadører i Bonn og Sovjetunionens ambassadør i DDR lover de fire magter at støtte ansøgninger fra Forbundsrepublikken og DDR om medlemskab i FN og understreger i denne forbindelse de fire magters fortsatte ansvar og rettigheder i hele det tyske område. – 14. Barzel kalder traktaten for et utilstrækkeligt resultat og henviser til den ufuldstændige offentliggørelse i DDR af de ledsagende dokumenter. – 15. Forbundskansler Brandt udtaler, at der ikke findes andre aftaler end af Bonn offentliggjort. Barzel erklærer, at en CDU/CSU regering ikke vil underskrive traktaten, medmindre DDR undlader at skyde på flygtninge.

Ved præsidentvalget i USA, hvor over 10 mill. 18–21årige for første gang har adgang til at stemme, opnår præs. Nixon med i alt 61 pct. af de afgivne gyldige stemmer flertal i 49 af de 50 stater og sikrer sig dermed 521 valgmandsstemmer. Hans demokratiske modkandidat, senator George McGovern får 38 pct. af stemmerne og flertal i Massachusetts og District of Columbia (forbundshovedstaden Washington), hvilket giver ham 17 valgmandsstemmer. Andre præsidentkandidater får tilsammen ca. 1 pct. af stemmerne, heraf tilfalder hovedparten John G. Schutz for det ultrakonservative American Party (i 1968 kaldtes partiet Amerikas uafhængige parti og opstillede guvernør George Wallace, Alabama).

Trods Nixons overvældende sejr bevarer demokraterne flertallet i Kongressen. Ved valget af 33 af i alt 100 senatorer for en 6 års periode vinder demokraterne 2 pladser fra republikanerne og forøger deres flertal fra 10 til 14. Stillingen i senatet er herefter 57 (55) dem. og 43 (45) rep. I repræsentanternes hus, hvor alle 435 er på valg, taber dem. 12 mandater til rep., men har stadig et solidt flertal. Stillingen bliver 244 (256) dem. og 191 (179) rep. Ved guvernørvalg i 18 stater vælges 11 (10) dem. og 7 (8) rep., og herefter fordeler guvernørposterne i samtlige 50 stater sig således: Dem. 31 (30) og rep. 19 (20).

Pakistan giver meddelelse om optagelse af diplomatiske forbindelser med Nordvietnam og 9/11 også med Nordkorea. – 8. Pakistan opsiger medlemskabet af Sydøstasienpagten (SEATO). En talsmand for regeringen udtaler 9/11, at dette og Pakistans udtræden af Commonwealth (se 9/1) er udtryk for præsident Bhuttos uafhængi-

ge udenrigspolitik; det vil dog ikke udtræde af CENTO, da det sætter pris på venskabet med de to muhammedanske medlemslande Iran og Tyrkiet. – 15. Mellem Pakistan og DDR træffes aftale om oprettelse af diplomatiske forbindelser og udveksling af ambassadører og om samarbejde på grundlag af principperne om fredelig sameksistens.

9. – Præsident Kekkonen anbefaler i en tale om den udenrigspolitiske situation, at Finland underskriver handelsaftalen med EF (se 19/7), men tilføjer, at hvis den finsk-sovjetiske handel skulle lide skade derved, må Finland gøre brug af sin ret til at opsige aftalen.

10. – 12. – På det norske Venstres landsmøde i Røros sprænges partiet, der har stået splittet i spørgsmålet om EF-tilslutning og i forbindelse hermed m. h. t. spørgsmålet om deltagelse i Korvalds borgerlige centrumsregering (se 6/10). Et stort flertal af de delegerede godkender deltagelsen, hvorefter partiets formand og parlamentariske leder, fhv. min. Helge Seip nedlægger formandshvervet. Til ny partiformand vælges fhv. minister, herredsdommer Helge Rognlien. Under Helge Seips ledelse beslutter mindretallet på landsmødet at undersøge mulighederne for at danne et nyt socialliberalt parti. Sprængningen af partiet medfører, at det »gamle« Venstres 4 medlemmer i stortinget danner en særlig gruppe under ledelse af tidl. partiformand Gunnar Garbo, medens de 9 udbrydere konstituerer sig med Helge Seip som leder.

15. – To ledende medlemmer af Haitis regering, forsvars- og indenrigsmin. Luckner Cambronne, i alm. anset for at være regimets stærke mand (se 21/4 71) og justitsmin. André Rousseau meldes afskediget og erstattet med generalkonsulen i New York Roger Lafontant og tidl. dommer Fournier Fortuné. 16/11 rapporteres, at Cambronne har søgt tilflugt i den columbianske ambassade, og 23/11 at præs. Jean-Claude Duvalier har givet Cambronne tilladelse til at forlade Haiti. – 28. Præs. Duvalier løslader 60 politiske fanger og nedsætter straffen for andre.

17. – Efter 17 års eksil vender den 77-årige fhv. præsident Juan Peron med regeringens billigelse hjem til Argentina, hvor han stadig har mange tilhængere.

19. – Ved forbundsdagsvalget i Vesttyskland sikrer koalitionen af SPD og FDP sig et sikkert flertal over CDU/CSU. SPD får 45.9 (1969: 42.7) pct. af de afgivne stemmer og 230 (224) mandater, CDU 35.2 (36.6) pct. og 176 (193) mandater, CSU 9.6 (9.5) pct. og 48 (49) mandater og FDP 8.4 (5.8) pct. og 42 (30) mandater. Ingen af de øvrige partier bliver repræsenteret. Kommunisterne (DKP) får 0.3 og NPD, der i 1969 nåede 4.3 pct., får 0.6 pct. af de afgivne stemmer. Valgdeltagelsen er meget stor, 91.2 pct. mod 86.7 pct. for 3 år siden. De 22 forbundsdagsmandater for Vestberlin fordeler sig således: SPD 13, CDU 8 og FDP 1.

IRA Provisionals' stabschef Sean MacStiofain (John Stephenson) arresteres i Dublin og dømmes 25/11 til 6 måneders fængsel for at være medlem af en ulovlig organisation. Han iværksætter sulte- og tørstestrejke og bliver straks efter dommen overført til et hospital, hvor bevæbnede mænd 26/11 gør forgæves forsøg på at befri ham. 28/11 meddeles, at han har opgivet strejken. – 27. Justitsmin. Desmond O'Malley fremsætter i parlamentet i Dublin et lovforslag, The Offences Against the State (Amendment) Bill, der ved ændr. af bevisreglerne i de særlige domstole skal gøre det lettere at bekæmpe IRA og andre ulovlige organisationer.

22. – I Helsingfors åbnes en forkonference til en europæisk sikkerheds- og samarbejdskonference.

Den belgiske koalitionsregering af kristelig-sociale og socialister under ledelse af Gaston Eyskens (se 21/1) træder tilbage p. gr. a. uenighed om et sprogpolitisk

spørgsmål. Så sent som 27/10 fik regeringen efter en forespørgselsdebat om sprogpolitikken i deputeretkammeret et tillidsvotum med 107 stemmer mod 66.

24. – Den finske regering anerkender officielt Forbundsrepublikken Tyskland og DDR.

25. – Ved parlamentsvalget i New Zealand vinder arbejderpartiet en overvældende sejr over det hidtidige regeringsparti, Det nationale parti, idet det får 55 mandater mod Det nationale partis 32. I det gamle parlament, der talte 84 medlemmer, havde Det nationale parti et flertal på 4, 44 mod 40.

26. – Pakistans præsident Bhutto opfordrer FN's generalforsamling til at gøre Bangla Desh's optagelse i FN afhængig af, at de pakistanske krigsfanger i Indien frigives (se 3/6). – 27. Bhutto bebuder løsladelse af de indiske krigsfanger i Pakistan. Udenrigsmin. Swaran Singh erklærer samme dag i parlamentet i New Delhi, at Indien vil løslade de pakistanere, der er blevet taget til fange på Indiens vestfront.

29. – Andetkammervalget i Holland (se 9/8) viser forskydning til venstre, og de nuv. 4 regeringspartier, der før valget havde 74 af i alt 150 mandater, taber tilsammen 4. Tilbagegangen er fortsat for de konfessionelle partier, der var kernen i regeringskoalitionen efter sidste valg 28/4 71. Tilsammen må de notere et tab på 10 mandater, idet Det katolske folkeparti (KVP) får 17.7 (sidst 21.8) pct. af de afgivne stemmer og 27 (35) mandater og den evangeliske Kristelig-historiske union (CHU) 4.8 (6.3) pct. og 7 (10) mandater; det tredie konfessionelle parti, de (calvinistiske) anti-revolutionære (ARP). min. præs. Biesheuvels parti, klarer sig bedre med 8.8 (8.6) pct. af stemmerne og 14 (13) mandater. Det fjerde regeringsparti, de liberale (VVD) har under ledelse af Hans Wiegel et godt valg: 14.4 (10.4) pct. af stemmerne og 22 (16) mandater. Demokratiske socialister 70 (DS 70), der trådte ud af regeringen i juli og dermed fremkaldte krisen, som førte til valget, får 4.1 (5.3) pct. og 6 (8) mandater. Det soc. dem. arbejderparti, hvis leder er Joop den Uyl, styrker sin stilling som landets største parti, idet det får 27.4 (24.6) pct. af stemmerne og 43 (39) mandater. Af de øvrige oppositionspartier får Demokrater 66 (D 66) 4.2 (6.8) pct. og 6 (11) mandater, de progressive radikale (PPR) 4.8 (1.8) pct. og 7 (2 mandater og kommunisterne (CPN) 4.5 (3.9) pct. og 7 (6) mandater. Yderligere får nogle småpartier – i alt 14 partier er repræsenteret i det nye kammer – 11 (10 mandater. Valgdeltagelsen er 82.9 pct. mod 78.5 pct. i 1971.

30. – Udenrigsmin. Swaran Singh erklærer, at han anser det for absolut muligt at få genoprettet normale og venskabelige forbindelser med USA. Også til Kina skulle forholdet kunne normaliseres på grundlag af de fem principper om fredelig sameksistens.

December 1972

2. – Det irske parlament godkender med 70 stemmer mod 23 loven om bekæmpelse af IRA (se 17/11). – 7. Der afholdes folkeafstemning om to ændringer i den irske forfatning af 1927. For den første, der drejer sig om nedsættelse af valgretsalderen ved parlaments- og præsidentvalg, fra 21 til 18 år, stemmer 90 pct. af vælgerne; den anden, der går ud på at slette en bestemmelse om den romersk-katolske kirkes »særlige stilling« som vogter af den tro, det overvejende flertal af folket bekender sig til, får 84 pct. af stemmerne. Kun ca. 50 pct. af vælgerne deltager i af-

stemningen. – 29. Fra Dublin meldes, at Rory O'Brady, den politiske leder af IRA's provisoriske fløj, er blevet arresteret.

Efter 23 år i opposition vinder Arbejderpartiet under ledelse af Edward Gough Whitlam flertallet ved valget til forbundsparlamentets andetkammer i Australien med 67 (hidtil 59) af i alt 125 mandater. De hidtidige regeringspartier, Det liberale parti og Landpartiet, får henholdsvis 38 (46) og 20 (20) mandater. Arbejderpartiet har dog ikke flertal i senatet. – 5. Efter at premiermin. McMahon har indgivet regeringens afskedsbegæring til generalguvernør Sir Paul Hasluck, danner Gough Whitlam interimsregering bestående af ham selv og hans stedfortræder Lance Barnard. På en pressekonference bebuder den nye premiermin. en nyorientering af Australiens udenrigspolitik med større uafhængighed i forholdet til Washington og London, oprettelse af diplomatiske forbindelser med Peking og overvejelser vedr. Australiens medlemskab af SEATO. Whitlam afskaffer straks værnepligten, al udskrivning til militæret indstilles, og de indkaldte får valget mellem at fortsætte som frivillige eller blive hjemsendt. Militærnægtere, der afsoner straf, sættes straks på fri fod. – 18. I den nye regering overtager Whitlam selv udenrigsministeriet, Lance Barnard bliver vicepremiermin. og forsvarsmin., Lionel Murphy justitsmin. og min. for told og skatter, James Cairns handels. og industrimin., Frank Crean finansmin., Clyde Cameron arbejdsmin., Al Grassby immigrationsmin., Charles Jones transport- og luftfartsmin. – 20. Det liberale partis parlamentsgruppe vælger den kristelige næstformand og finansmin. Billy Snedden til leder i st. f. fhv. premiermin. McMahon, der ikke ønsker genvalg. – 22. Australien opretter diplomatiske forbindelser med Folkerepublikken Kina. – 28. Den australske dollar opskrives med 7 pct.

3. – Det nordvietnamesiske udenrigsministerium fordømmer de amerikanske krigshandlinger i Vietnam og kræver, at de straks ophører. – 4. I Paris indledes en ny forhandlingsrunde mellem Kissinger og Le Duc Tho. Den varer til 13/12. – 12. Præs. Thieu foreslår i en tale til det samlede parlament, at alle parter enes om våbenstilstand indtil nytår, da krigsfangerne løslades inden jul, og at der under våbenstilstanden optages konsultationer mellem de to vietnamesiske regeringer og befrielsesfronten om en løsning, der kan gøre en ende på krigen. Han gentager kravet om fuldstændig tilbagetrækning af de nordvietnamesiske tropper fra Sydvietnam som en betingelse for en fredsordning. – 16. Kissinger udtaler til pressen, at de endnu åbne spørgsmål ikke har kunnet løses, idet Nordvietnam anvender en forhalingstaktik og stadig rejser allerede løste spørgsmål. USA vil ikke i panik lade sig drive til en overenskomst, der ikke giver nogen løsning, men dækker over fortsat krig. – 18. USA udvider luftangrebene til også at omfatte mål i Nordvietnam nord for den 20. breddegrad. Ved de voldsomste angreb siden krigens begyndelse ødelægges store dele af Hanoi og Haiphong. Et antal amerikanske bombefly af typen B-52 nedskydes af nordvietnameserne. Det hvide Hus' talsmand Ronald Ziegler erklærer, at angrebene er rettet mod troppesammendragninger, der kan føre til en ny offensiv. – 20. FNs gen. sekr. Kurt Waldheim giver udtryk for sin skuffelse over, at fredsforhandlingerne er strandet, og for sin dybe bekymring over fortsættelsen af bombardementerne, og appellerer til parterne om at genoptage forhandlingerne. En række regeringer protesterer mod de amerikanske bombeangreb, Danmark således i en regeringserklæring af 20/12. Den voldsomste protest kommer fra Sverige, hvor statsmin. Olof Palme 28/12 taler om USA's forbrydelse og sammenligner med Guernica, Lidice, Oradour og Sharpeville. – 30. Luftangrebene begrænses til mål syd for den 20. breddegrad.

4. – I Honduras styrtes præsident Ramon Ernesto Cruz ved et militært kup, og hæren indsætter den øverstkommanderende,

general Osvaldo Lopez Arellana som ny præsident.

7. – Loven om folkeafstemning i Nordirland (se 1/11) stadfæstes. – 22. IRA meddeler, at alle offensive operationer vil blive indstillet i 72 timer fra og med 23/12.

8. – Udenrigsministrene Karjalainen, Finland, og Winzer, DDR, underskriver i Helsingfors en aftale om oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem de to lande (se 24/11).

Efter valgsejren i New Zealand (se 25/11) afløser arbejderpartiets leder Norman Kirk John Marshall som premierminister. Kirk overtager selv udenrigsministeriet og bebuder i en tale 11/12 afskaffelse af den tvungne værnepligt og øjeblikkelig hjemkaldelse af militære instruktører i Sydvietnam. – 22. New Zealand opretter diplomatiske forbindelser med Folkerepublikken Kina.

9. – På et møde i Oslo stifter udbryderne af partiet Venstre Folkepartiet nye Venstre med Helge Seip som formand (se 10.–12/11).

10. – Ved parlamentsvalget i Japan bevarer regeringspartiet, de liberale demokrater, trods mandattab det absolutte flertal i andetkammer (491 medl.), men socialisterne, der ved valget for 3 år siden mistede næsten 50 mandater, og navnlig kommunisterne går stærkt frem på bekostning af de demokratiske socialister og Komeito-partiet, som har sit udspring i den buddhistiske sekt Soka Gakkai. Partistillingen i det nye andetkammer er: Lib. dem. 271 (før valget 297), socialister 118 (87), kommunister 38 (14), Komeito 29 (47), dem. soc. 19 (29), uafhængige (der ventes efterhånden at slutte sig til regeringspartiet) 16 (3), ledige pladser 0 (14).

12. – Udenrigsmin. Karjalainen meddeler, at underskrivelsen af Finlands handelsaftale med EF (se 9/11) ikke er umiddelbart forestående. (Udenrigsministeriet har tidligere dementeret pressemeddelelser om, at Sovjetunionen i aug. har advaret Finland mod at underskrive).

13.: Den 7. tyske forbundsdag træder sammen og vælger i sit første møde soc. dem. Annemarie Renger til præsident (formand) i st. f. Kai-Uwe von Hassel (CDU), der bliver 1. vicepræsident. – 14. Forbundsdagen vælger SPD's formand Willy Brandt til forbundskansler med 269 stemmer mod 223. – 15. Forbundskansler Willy Brandt forestiller den nye forbundsregering, hvori FDP har 5 mod hidtil 3 ministre. Formanden for FDP Walter Scheel fortsætter som vicekansler og udenrigsmin., og hans partifæller Hans-Dietrich Genscher og Josef Ertl som henholdsvis indenrigs- og landbrugsmin. Herudover bliver Hans Friderichs, der har været statssekr. i Rheinland-Pfalz, økonomimin. og professor Werner Maihofer min. u. p. Af de 13 soc. dem. ministre er 3 nye i regeringen: Hans-Jochen Vogel, den bayerske SPD-leder, overtager bolig- og byudviklingsministeriet, der midlertidigt har været ledet af Lauritz Lauritzen (se 2/7), Katharina Focke, der bliver familie- og sundhedsmin. efter Kaete Strobel, og den hidtidige statssekr. i forbundskancelliet Egon Bahr, der bliver min. u. p. I øvrigt fortsætter Helmut Schmidt som finansmin. men medtager fra økonomiministeriet (se 2/7) sager vedr. penge- og kreditpolitik m. v. Undervisningsmin. Klaus von Dohnanyis ministerium deles, idet Horst Ehmke, der har beklædt en nu nedlagt post som min. i forbundskancelliet, bliver min. for forskning og teknologi samt post og telefon. Gerhard Jahn fortsætter som justitsmin., Walter Arendt som arbejds- og socialmin., Georg Leber som forsvarsmin., Lauritz Lauritzen som transportmin., Egon Franke som min. for forholdet til Østtyskland og Erhard Eppler som min. for økonomisk samarbejde.

14. – Fhv. præsident Juan Peron meddeler, at han giver afkald på præsidentkandidaturen ved valget i marts 73 (se 17/11).

16. – Rumænien bliver som det første østland medlem af Den internationale Valutafond og Verdensbanken.

18. – Præs. Amin giver meddelelse om, at Uganda overtager alle teplantager og 8 handelsforetagender, for størsteparten i britisk besiddelse. Udenrigsmin. Douglas-Home kritiserer 19/12 skarpt Amins fremgangsmåde og erklærer, at den br. reg. vil kræve erstatning.

21. – Grundtraktaten mellem Forbundsrepublikken Tyskland og DDR underskrives i Østberlin af minister u. p. Egon Bahr for den vesttyske og af statssekretær Michael Kohl for den østtyske regering. – 27. Belgien opretter som det første NATO-land diplomatiske forbindelser med DDR.

26. – Harry S. Truman, USA's 33. præsident (1945–52) afgår ved døden 88 år gl.

DANMARK

Oktober 1972

2. – Ved folkeafstemningen om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber afgives 1.958.115 ja-stemmer og 1.135.691 nej-stemmer. Lovforslaget om Danmarks tiltrædelse (se 8/9) stadfæstes 11/10. Hovedresultaterne af afstemningen fremgår af nedenstående tabel (relative tal).

3. – Folketinget konstituerer sig ved at genvælge præsidiet (se 19/10 71). I redegørelsen for rigets alm. stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger bebuder statsmin. J. O. Krag en særlig lovgivning om økonomisk demokrati for at sikre, at alle lønmodtagere får andel i kapitaltilvæksten og øget medindflydelse og medbestemmelse. Efter redegørelsen meddeler statsmin., at han vil benytte den gunstige lejlighed efter folkeafstemningssejren til at realisere et længe næret ønske om at træde tilbage. Han meddeler senere, at han fortsætter som medlem af fkt. valgperioden ud, men ikke vil genopstilles.

Efter mødet i fkt. indgiver Krag sin afskedsbegæring til dronningen, og udenrigsmin. K. B. Andersen konstitueres som statsminister. Krag peger på den 50-årige formand for DASF Anker Jørgensen, MF siden 1964 og p. t. den soc. dem. folketingsgruppes næstfmd., som sin efterfølger og får enstemmig tilslutning i folketingsgruppen og partiets forretningsudvalg. I et møde med SF's ledende mænd og grønlandsmin. Knud Hertling har Krag konstateret, at regeringens parlamentariske basis ikke ændres ved statsministerskiftet.

Valutanoteringen genoptages (se 26/9), og Nationalbanken nedsætter diskontoen fra 8 til 7 pct. (se 27/6). Nedsættelsen begrundes med, at Danmarks markedsmæssige tilhørsforhold nu er afgjort, men ban-

	Stemmeprocent	I pct. af gyldige stemmer		I pct. af vælgertallet	
		Ja	Nej	Ja	Nej
Danmar, incl. Grønland	90,1	63,3	36,7	56,7	32,9
Grønland	57,5	29,7	70,3	16,7	39,4
Danmark, ekskl. Grønland	90,4	63,4	36,6	57,0	32,8
Hovedstaden	88,1	47,5	52,5	42,0	46,4
Øerne	91,0	62,9	36,1	57,8	32,6
Jylland	90,3	68,6	31,4	61,6	28,1

ken erklærer, at betalingsbalancen fortsat er så svag, at det er nødvendigt, at den stramme finanspolitik fastholdes, ligesom der fortsat kun er mulighed for en behersket stigning i pengeinstitutternes udlån.

4. – Socialdemokratiets hovedbestyrelse tilslutter sig enstemmigt indstillingen af Anker Jørgensen til posten som statsminister. Næstformanden i Socialdemokratisk Forbund, arbejdsmin. Erl. Dinesen, konstitueres som formand indtil næste kongres, idet Anker Jørgensen er af den opfattelse, at partiformandsposten og statsministerembedet skal være adskilt. På et gruppeformandsmøde accepterer folketingets fem partier, at det parlamentariske grundlag for den soc. dem. mindretalsregering fortsat er i orden, og der bliver derfor ikke tale om tilkaldelse af partiernes ledere til rådgivning af dronningen.

Forskellige ministre fremsætter en lang række lovforslag, som ikke blev færdigbehandlede i det foregående folketingsår, herunder forslagene om ændr. af loven om forsvarets organisation og om forsvarets personel (se 14/12 71) og om udskrivningsprocenten for 1973 (se 12/9), der ved 3. beh. 17/10 vedtages med 76 stemmer; 68 (k. f., v. og r. v.) undlader at stemme, idet de finder besparelsesindsatsen for ringe til, at de vil deltage i beslutningen om uændret udskrivningsprocent for 1973. Endvidere fremsætter forsvarsmin. Kjeld Olesen forslag om ændr. af lov om stempelafgift af topografiske kort (vedtaget enst. 14/12) og handelsmin. Erl. Jensen forslag til lov om skærpet kontrol med arbejder af ædle metaller m. v. og om ændr. af næringsloven, der begge vedtages enst. ved 3. beh. 16/11. Ved ændr. af næringsloven udskydes ophævelsen af næringsbrevsystemet til 1975, da det afløses af en indberetningspligt. Fiskerimin. Chr. Thomsen fremsætter endelig forslag til lov om lakseſiskeriet i det nordvestlige Atlanterhav, der bemyndiger regeringen til at udstede totalt forbud fra 1975 imod, at danske, færøske og grønlandske fiskere fanger laks i Nordatlanten uden for Grønlands 12 miles fiskerigrænse (se 16/3). Lovforslaget vedtages ved 3. beh. 15/12 med 89 stemmer (s. og s. f.) mod 75 (k. f., v. og r. v.), medens 10 (nogle v. og r. v.) undlader at stemme. Moses Olsen, Grønland, og Hàkun Djuurhus, Færøerne, er fraværende.

6. – Som følge af diskontonedsættelsen beslutter bankernes og sparekassernes organisationer at forlænge renteaftalen og nedsætte indlånsrenten med 1 pct. til 4 pct. for indlån på anfordring eller kortere opsigelse end 3 mdr., til 6 pct. for indlån på mindst 3 mdr.s opsigelse og til 8 pct. for indlån på mindst 12 mdr.s opsigelse (se 29/6).

7. – Fhv. statsmin. Erik Eriksen (v.) der i spidsen for VK-regeringen 1950–53 gennemførte grundloven af 1953, afgår ved døden næsten 70 år gl. Han var MF 1935–68, landbrugsmin. i befrielsesregeringen 1945 og i Knud Kristensens venstreministerium 1945–47.

10. – Landbrugsmin. Ib Frederiksen genfremsætter forslag om ændr. af lovgivningen på en række områder som følge af Danmarks indtræden i EF (se 21/1).

Arbejdsmin. Erl. Dinesen fremsætter forslag til lov om kontrol med overholdelsen af EF's forordninger om arbejderbeskyttelse inden for landevejstransport. Lovforslaget vedtages ved 3. beh. 23/11 med 158 stemmer; 3 undlader at stemme.

Justitsmin. K. Axel Nielsen fremsætter flg. lovforslag: om ændr. af adoptionsloven på gr. af ophævelsen af landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg (se 11/10); om en ændr. af straffeloven, der skal muliggøre dansk tilslutning til internat. konvention om retsforfølgelse af flysabotører (enst. vedtagelse ved 3. beh. 7/12); om statens overtagelse af tilsynet med betinget dømte m. v., der hidtil har været udøvet af det statsfinansierede Dansk Forsorgsselskab. Endvidere genfremsættes forslag om ændr. af lov om udlændinges adgang til landet (se 10/3).

Den internationale komité til undersø-

gelse af USA's krigsforbrydelser i Vietnam afholder en høring i København. Høringen åbnes i landstingssalen på Christiansborg af statsmin. Anker Jørgensen, der udtaler: Jeg ønsker USA ud af Indokina.

Regeringen beslutter efter samråd med Nationalbanken, at Danmark igen tilslutter sig EF- og ansøgerlandenes valutaaftale fra foråret (se 27/6).

11. – Socialmin. Eva Gredal genfremsætter forslag til lov om den sociale ankestyrelse og en lang række forslag med konsekvensændringer i den sociale lovgivning (se 16/2). Samtlige disse lovforslag vedtages enstemmigt ved 3. beh. 15/12.

Min. for off. arb. Jens Kampmann fremsætter forslag om ændr. af lov om forholdsregler til beskyttelse af undersøiske telegraf- og telefonledninger og forslag til beslutning om ratifikation af internat. overenskomster om den internat. telekommunikations-satellit-organisation (INTELSAT). Begge forslagene vedtages enstemmigt 2/11.

Finansmin. Grünbaum genfremsætter forslag til toldlov. I modsætning til den første fremsættelse (se 17/2) indeholder forslaget nu toldtarif og regler for samhandel med EFTA-landene. For en del landbrugsprodukter under EF-markedsordninger bortfalder den danske told straks ved overgangen til landbrugsordningerne 1/2 73, og importen bliver derefter reguleret ved variable importafgifter. Forslaget vedtages ved 3. beh. 7/12 med 129 stemmer mod 14 (s. f.); 3 undlader at stemme. I forslag om ændr. af forsk. lovbestemmelser om forbrugsafgifter drages også konsekvenser af Danmarks indtræden i EF. I forbindelse med forhøjelsen af rejsegodsbeløbet fra 350 til 950 kr. foreslås afgiften af radioapparater m. v. (men ikke TV-app.) nedsat fra 20 til 10 pct. af værdien. En EF-regel medfører, at vin importeret på flaske ikke må beskattes højere end vin aftappet her i landet, og det foreslås derfor, at afgiften på bordvin på flaske reduceres fra 20 til 6 kr. pr. l og på hedvine fra 27 til 11.60 kr. pr. l. Efter lovforslaget indføres også en særlig afgift på kaffe svarende til forskellen mellem den nuværende kaffetold og den meget lavere sats ifølge fællestariffen i EF. Forslaget vedtages ved 3. beh. 12/12 enst. med 148 stemmer; 5 undlader at stemme. Forinden er afgiftssatserne for bordvine nedsat til 4 kr. og for hedvine til 8.70 kr. pr. l og afgiften på champagne fra 42 til ligeledes 8.70 kr. Finansmin. fremsætter endelig forslag om ændr. af lov om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. v., der går ud på, at ligningsrådet skal kunne tillade, at en brugsforening uden skattemæssig virkning overdrager sin formue til et andelsselskab, hvori brugsforeningen er andelshaver. Ligningsrådets beslutning om skattefritagelse skal dog kunne indeholde særlige vilkår, som skal gælde for de sammensluttede foreninger og deres medlemmer. Forslaget vedtages enst. ved 3. beh. 12/12.

Handelsmin. Erl. Jensen genfremsætter forslag om ændr. af lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v. Forslaget, der ved 3. beh. 16/11 vedtages enst., har siden første fremsættelse (se 19/1) fået en ny bestemmelse om, at der ikke kan gives beværterbevilling med ret til udskænkning af stærke drikke til bryggerier og vinhandlere eller andre, der producerer eller forhandler disse varer.

Udenrigsmin. K. B. Andersen fremsætter forslag om ændr. af lov om internat. udviklingsarbejde. Som følge af nedsættelsen af kaffetolden til EF-niveau (se ovenfor) svækkes grundlaget for virksomheden i Industriinvesteringsfonden for Udviklingslandene, der i øjeblikket får 50 pct. af kaffetoldens nettoprovenu, og det foreslås derfor, at 70 pct. af den nye interne kaffeafgift skal tilflyde fonden. Forslaget vedtages enstemmigt ved 3. beh. 14/12.

Per Dich (s. f.) genfremsætter forslag til lov om svangerskabsafbrydelse (fri abort) (se 4/5). 1. beh. 13/12 sammen med regeringsforslaget (se 30/11).

12. – Justitsmin. K. Axel Nielsen frem-

sætter forslag om ændr. af våbenloven (gebyrer for våbentilladelse skal indbringe 2 mkr. årligt). Desuden genfremsættes forslagene om ophævelse af lovene om mindstepriser for fisk og om udførsel af fisk og fiskerivarer (se 20/1), der ved 3. beh. 7/12 vedtages enst., idet dog s. f. undlader at stemme, endvidere forslag om ophævelse af lov om forbud mod udførsel af visse værdipapirer m. m. (se 26/1), der vedtages enst. 16/11.

Simonsen (k. f.) genfremsætter forslag til beslutning om fastsættelsen af off. standarder og normer for det offentliges serviceydelser (se 16/11 71). 1. beh. 16/11.

13. – Det amerikanske udenrigsministerium udtaler i en officiel erklæring, at man både i Kbh. og Washington har udtrykt beklagelse og forfærdelse (concern and dismay) over, hvad der kan udlægges som officiel dansk støtte til Vietnamkomiteens uretfærdige og ensidige virksomhed. Det tilføjes, at man efter disse erklæringer til danske embedsmænd mener, at den danske regering ikke kan være i nogen som helst tvivl om styrken af de amerikanske følelser i denne sag. (Det oplyses, at det danske udenrigsministerium 2/10 fra USA har modtaget en (ikke offentliggjort) note, der udtaler misbilligelse af, at den danske regering har stillet lokaler i parlamentsbygningen til rådighed for Vietnam-komiteen).

16. – Nationalbanken hæver udlånsloftet i banker og sparekasser med 2 pct., ca. 1 mia. kr., på betingelse af, at kreditudvidelsen kommer eksporterhvervene til gode. Det understreges, at en stram kreditpolitik fortsat er nødvendig, og at en evt. yderligere udvidelse (tidligst fra 1/1 73) er afhængig af finanspolitikken.

17. – Stæhr Johansen (k. f.) genfremsætter forslag om ændr. af lov om radiospredning (se 7/12 71). 1. beh. 2/11.

24. – Finansmin. Grünbaum fremsætter forslag om ændr. af merværdiafgiftsloven og af skattekontrolloven. De foreslåede skærpede kontrolregler omfatter ret for toldvæsenet til på samme måde som skattevæsenet at tage en virksomheds regnskabsmateriale med til gennemsyn og til hos pengeinstitutterne at få oplysninger om navngivne momsregistrerede virksomheders forhold.

25. – Finansmin. Grünbaum fremsætter forslag om ændr. af kildeskatteloven. Herefter skal godtgørelsen på normalt 8 pct. ved tilbagebetaling af overskydende skat fremtidig være skattefri. Efter de gældende regler er godtgørelsen kun 4 pct., hvis den overskydende skat hidrører fra frivillige indbetalinger efter kalenderårets udløb, og det foreslås nu, at godtgørelsen skal bortfalde i disse tilfælde og nedsættes til 4 pct. for overskydende skat, der hidrører fra frivillige indbetalinger før kalenderårets udløb. Mht. betaling af restskat forøges antallet af betalingsterminer fra 3 til 6 for indkomståret 1972. Reglen om skattefrihed for renteindtægter på ikke over 600 kr. foreslås ophævet, og de 12.000 kr., der maksimalt kan henføres til beskatning hos en medhjælpende hustru, pristalsreguleres, således at det kommer op på 12.700 kr. Ved 2. beh. 12/12 ændres godtgørelsen ved overskydende skat til 5 pct. både i de normale tilfælde og i de tilfælde, hvor den overskydende skat hidrører fra frivillige indbetalinger inden årets udløb. Samtidig fjernes en bestemmelse i det oprindelige lovforslag, som skulle hindre restskat af arbejdsløshedsunderstøttelse. Det ændrede lovforslag vedtages enst. ved 3. beh. 14/12.

Soc. min. Eva Gredal fremsætter forslag om ændr. af lov om erstatn. til besættelsestidens ofre (om udvidede ydelser ved dødsfald), og min. for off. arb. Jens Kampmann genfremsætter to lovforslag med henblik på Danmarks tilslutning til EF: om ændr. af lov om autorisation af elektroinstallatører m. v. og om ændr. af lov om visse forhold vedr. gas-, vand- og afløbsinstallationer og dertil hørende kloakledninger (se 20/1). Begge forslagene vedtages enstemmigt ved 3. beh. 14/12; s. f. undlader at stemme.

Landbrugsmin. Ib Frederiksen fremsætter forslag om ændr. af lov om indkøbsforeninger for mindre jordbrugere. Forslaget går ud på, at der i overgangsperioden ved Danmarks indtræden i EF stilles ekstra 5 mkr. årlig til rådighed til udlån til indkøbsforeningerne i 3 år. Forslaget vedtages ved 3. beh. 7/12 med 117 stemmer mod 29 (k. f.).

26. – Boligmin. Helge Nielsen fremsætter forslag om ophævelse af lov om lån til boligforanstaltninger. Af et samlet udlån fra statsboligfonden af 1922 på 112 mkr. er nu kun 1.3 mkr. tilbage, og fonden foreslås derfor ophævet og forvaltningen henlagt til hypotekbanken. Forslaget vedtages enst. ved 3. beh. 14/12.

30. – Regeringen indfører med øjeblikkelig virkning restriktioner på udstedelsen af byggetilladelser for 4 grupper: 1) parcel- og rækkehuse, 2) sommerhuse, 3) bygninger til banker, sparekasser og forsikringsselskaber, 4) servicestationer, benzintankanlæg, garager, garageanlæg og parkeringshuse. Restriktionerne, der skal administreres af kommunerne, begrundes med ønsket om at undgå for stærkt pres på ressourcerne, således at byggeriet kan afvikles uden forsinkelser og uden fordyrelse som følge af knaphed på materialer og arbejdskraft.

31. – Øk.- og budgetmin. Per Hækkerup fremsætter forslag om ophævelse af lov om afløsning af tienden. Afløsningen er nu så langt fremskreden, at der kun resterer indbetalinger i Sønderjylland på under 1/2 mkr., og Tiendebanken foreslås derfor ophævet, idet staten dækker de endnu manglende indbetalinger Min. fremsætter endvidere forslag om ændr. af lov om Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning. Forslaget går ud på, at banken kan optage lån i udlandet uden som hidtil at være forpligtet til at genudlåne til kommunerne. Begge forslag vedtages enst. ved 3. beh. 14/12.

November 1972

1. – K. Helveg Petersen (r. v.) genfremsætter forslag til beslutning om oprettelse af et fond til finansiering af særlige sikkerhedspolitiske initiativer (se 15/3). 1. beh. 15/11.

Guldberg (v.) fremsætter for v. og k. f. forslag om ændr. af lov om vurdering af landets faste ejendomme. Det foreslås, at den nye ejendomsvurdering skal ske efter kontantværdien. 1. beh. 29/11.

2. – H. C. Toft (k. f.) fremsætter for k. f., v. og r. v. forslag til beslutning om udflytning af statsinstitutioner m. v. Forslaget vil pålægge regeringen at foretage en systematisk vurdering af mulighederne for udflytning fra hovedstadsområdet, hvor saglige grunde ikke taler derimod især til egnsudviklingsområder. 1. beh. 21/11.

Hans Toft (k. f.) fremsætter forslag til beslutning om udarbejdelse af lov om fremgangsmåden i den off. forvaltnings sagsbehandling. 1. beh. 5/12.

Kaj. V. Andersen (v.) fremsætter forslag om ændr. af menighedsrådsloven, hvorefter udgiften til et kirkeblad optages på den kirkelige ligning og ikke behøver at belaste menighedsrådets rådighedsbeløb, der samtidig foreslås forhøjet til 15.000 kr. for de største sogne. 1. beh. 12/12 sammen med kirkeministerens forslag, se 30/11.

6. – På et nyt kreditormøde (se 20/9) oplyser lrs. Kr. Mogensen, at civ. ing. Haldor Topsoe efter salg af aktiver for 107 mkr., 55 mkr. mere end den bogførte værdi, atter er solvent. De solgte aktiver er foruden forskningscentret i Vedbæk (se 22/9) siliciumfabrikken i Fr.sund, der er købt af Thrige-Titan for 27 mkr., heraf 22 mkr. kontant, og ingeniørvirksomhe-

den og katalysatorfabrikkerne i Danmark (Fr. sund), Sverige og USA, der er overtaget af det statsejede italienske ENI for 55 mkr., heraf 20 mkr. kontant og 17.5 mkr. ved overtagelse af gæld. Et nyt selskab, der med Topsøe som formand for bestyrelsen og teknisk leder skal drive ing. virksomheden og katalysatorfabrikkerne videre, får en aktiekapital på 15 mkr., hvoraf Topsøe for resten af salgssummen overtager 7.5 mkr. og indskyder 10 mkr. som ansvarlig kapital.

7. – Min. for udenrigsøkonomi Ivar Nørgaard fremsætter forslag til beslutning om opsigelse af konventionen om oprettelse af det europæiske frihandelsområde (EFTA), undertegnet i Stockholm 4/1 1960. Forslaget vedtages enstemmigt samme dag ved 2. (sidste) beh.

Boligmin. Helge Nielsen giver fkt. en redegørelse for begrundelsen for reguleringen af visse private byggearbejder (se 30/10) og for de retningslinier, der skal følges ved administrationen af dem. Min. afviser påstande om, at reguleringen er gennemført, for at der kan sikres plads til et øget almennyttigt byggeri og for at få de ledige lejligheder i dette byggeri udlejet, men erkender, at regeringen nok begik en fejl med den lange ikraftsættelsesfrist ved momsreguleringen pr. 1/7 og ved 2½ pct.-afgiften pr. 1/10.

Fkt. debatterer redegørelsen 9/11.

8. – Statsmin. Anker Jørgensen udtaler til RB om resultatet af det amerikanske præsidentvalg, at han ikke tror, det er et virkeligt udtryk for det amerikanske folks opfattelse af den politik, der skal føres. Indenrigspolitisk kunne han som soc. dem. have ønsket, at McGovern havde sejret. Om eftermiddagen meddeles, at statsministeren på regeringens vegne har sendt præs. Nixon et lykønskningstelegram. Om aftenen fastholder han i TV-avisen over for kritik fra oppositionen sin ret til at give udtryk for sin indenrigspolitiske opfattelse.

Indenrigsmin. Egon Jensen fremsætter forslag til lov om en amtskommune for hovedstadsområdet og forslag til lov om udligning i hovedstadsområdet (se 3/3) samt forslag om ændr. af lov om kommunale valg, hvorefter de samme regler, som gælder for syges og fangers adgang til at stemme ved folketingsvalg, også skal gælde ved de kommunale valg. Samtidig genfremsætter boligmin. Helge Nielsen forslag til lov om regionsplanlægning i hovedstadsområdet (se 3/3).

Fiskerimin. Chr. Thomsen fremsætter forslag til lov om administration af EF's forordninger om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer. Forslaget vedtages enst. ved 3. beh. 15/12, 20 undlader at stemme.

9. – Fkt. vedtager ved 3. beh. 6 genfremsatte lovforslag, alle fremsat m. henblik på Danmarks tilslutning til EF. Det drejer sig om ændringer i lov om Danmarks erhvervsfond (se 19/1), 1. om en kartoffelmelsordning (se 17/3), konkurrenceloven (se 19/1) samt forslag til 1. om kontrol med overholdelsen af EF's forordninger om monopoler og konkurrencebegrænsninger (se 19/1). Alle forslagene vedtages enstemmigt, men s. f. undlader at stemme om de 2 førstnævnte.

Undervisningsmin. Knud Heinesen fremsætter forslag om ændr. af lov om uddannelse af børnehave- og fritidspædagoger, hvorefter kravet om forpraktik bortfalder, forslag om ændr. af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen (delvis et led i regeringens bestræbelser for at opnå besparelser i de off. udgifter) og forslag om ændr. af lov om gymnasieskoler og studenterkursus med regler om de kommunale gymnasiers overgang til amtskommunerne.

Handelsmin. Erl. Jensen fremsætter forslag til lov om mønstring af sofarende. Mønstringsbestemmelserne, der er 100 år gl., og som findes i lov om forhyring og mønstring af skibsmandskab, foreslås udskilt i en særlig lov og tilpasset nutidens

forhold. Forslaget vedtages enst. ved 3. beh. 25/1 73.

Økonomi- og budgetmin. Per Hækkerup fremsætter forslag til lov om forlængelse for en periode af 15 år af statspræmieobligationslånet på 100 mkr., der blev optaget i 1968, og som udløber 1/12 73. Enst. vedtaget ved 3. beh. 14/12.

Landbrugsmin. Ib Frederiksen fremsætter forslag til lov om administration af EF's forordninger om markedsordninger for landbrugsprodukter m. v., der får gyldighed, for Danmark fra 1/2 73. Hertil slutter sig forslag til lov om adm. af EF's forordninger om markedsordninger for frugt og gartneriprodukter m. v. (se også 8/11). Min. fremhæver, at regeringen ikke har kunnet imødekomme et ønske fra landbrugsorganisationerne om at overlade dem administrationen af markedsordningerne, men et udvalg med repræsentanter for landbruget og de øvrige interesserede erhverv samt Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet skal rådgive regeringen. Administrationen henlægges til et direktorat for markedsordninger, som er under opbygning. Personalet var oprindelig anslået til 200 medarbejdere, men der er foreløbig kun søgt og opnået godkendelse til nyansættelse af 80, hvortil kommer 33 fra landbrugsministeriets hidtidige korn- og licenskontor. Begge forslagene vedtages enst. ved 3. beh. 15/12, 22 undlader at stemme.

Finansmin. Grünbaum fremsætter forslag om ændr. af afskrivningsloven og investeringsfondsloven, af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v. og af ligningsloven. Overgrænsen for den årlige saldoafskrivning på maskiner, inventar o. lign. driftsmidler foreslås forhøjet fra 30 til 40 pct., medens adgangen til nedskrivning på varepartier indkøbt på bindende kontrakt aftrappes og bortfalder i løbet af 2 år; endvidere foreslås fradrags- eller afskrivningsret for erhvervslivets udgifter til forsøgs- og forskningsvirksomhed samt for visse udgifter ved tilslutning til off. eller private anlæg, herunder anlæg til forureningsbekæmpelse.

11. – På en ekstraord. generalforsamling vedtages med 1000 stemmer mod 21 at lade Dannevirke-Hejmdal A/S træde i likvidation. (se 28/9). Det er aftalt, at morgenavisen Jydske Tidende i Kolding, der hører til Det Berlingske Hus, i en ikke nærmere fastsat periode skal anvende bladnavnene Dannevirke i Haderslevområdet og Hejmdal i Åbenrå-Sønderborgområdet i en del af oplaget, som bliver udsendt med to sider politisk-kulturelt stof redigeret af Dannevirke-Hejmdals nuværende redaktører Irgens Hansen og Anders Nørgaard.

14. – Min. for Grønland Knud Hertling fremsætter forslag til lov for Grønland om salg og servering af stærke drikke, en fortsættelse af den lovgivning, der blev gennemført i 1969 om begrænsning af spiritusforbruget i Grønland.

Min. for off. arb. Jens Kampmann fremsætter forslag om ændr. af lov om diger til beskyttelse mod oversvømmelser fra havet, hvorefter der åbnes mulighed for at få en én gang fastsat udgiftsfordeling taget op til revision, samt forslag til lov om kontrol med overholdelsen af EF's forordning nr. 11/1960 om afskaffelse af forskelsbehandling mht. transportpriser og -vilkår. Kontrollen foreslås henlagt til monopoltilsynet. Dette forslag vedtages enst. med 145 stemmer – 3 undlader at stemme – ved 3. beh. 14/12. Det førstnævnte forslag vedtages enst. ved 3. beh. 25/1 73. Udenrigsmin. K. B. Andersen fremsætter forslag til beslutning om ratifikation af konventionen om forbud mod fremstilling, udvikling og oplagring af bakteriologiske (biologiske) og toksis-våben samt om disse våbens tilintetgørelse i forslaget vedtages enst. ved 2. (sidste) beh. 12/12.

15. – Jens Foged (v.) fremsætter forslag til beslutning om en reform af kildeskattesystemet. Herefter skal trækprocenten inden for bestemte, større indkomstintervaller svare til den faktiske marginalskatteprocent, og for at opnå dette indføres et beregningsmæssigt fradrag i skattebeløbet.

Administrationen af kildeskatten foreslås lagt ud til kommunerne og til pengeinstitutterne, således at indeholdelse af A-skat foregår via lønmodtagernes lønkonti i pengeinstitutterne. Endelig foreslås finansåret omlagt til kalenderåret. 1. beh. 6/12.

Juul Madsen (k. f.) fremsætter forslag om ændr. af ligningsloven, hvorefter standardfradraget for vedligeholdelse af parcelhuse ajourføres prismæssigt, se i øvrigt 9/12 71. 1. beh. 29/11.

Handelsmin. Erl. Jensen fremsætter forslag om ophævelse af lov om spiritus og gær og lov om en sukkerordning (ændringer som følge af Danmarks tilslutning til EF). De to lovforslag træder i stedet for de tidligere (se 4/10) fremsatte forslag om ændringer i de to love. Ophævelsen betyder, at koncessionsordninger på de to områder bortfalder. Lovforslagene vedtages ved 3. beh. 12/12, begge enstemmigt, idet dog s. f. undlader at stemme om forslaget om ophævelse af sukkerordningen.

16. – Fkt. vælger flg. 10 medlemmer til Europaparlamentet fra 1/1 73: Finn Christensen, Poul Dalsager, Erhard Jakobsen og Marichen Nielsen (alle s.), Per Dich (s.f.), Knud Bro og Knud Thomsen (k. f.), Per Federspiel og Guldberg (v.) og K. Helveg Petersen (r. v.).

22. – Niels Helveg Petersen (r. v.) fremsætter for v. og r. v. forslag til lov om et hovedstadsråd (se 10/2). 1. beh. 7/12 sammen med regeringsforslag (se 8/11).

23. – Fkt. vedtager med 88 stemmer mod 70, 5 undlader at stemme, at den 68-årige fhv. Grønlands- og fiskerimin. A. C. Normann, MF siden 1950, der er idømt 30 dages hæfte og fortabelse af kørekortet i 2 år p. gr. a. groft uforsvarlig kørsel, har mistet sin valgbarhed og dermed sit folketingsmandat.

28. – På venstres vegne fremsætter A. Chr. Andersen forslag om ændr. af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme og om ændr. af lov om udskrivning af skat til amtskommunen og Jens Foged forslag om ophævelse af lov om ejendomsskyld til staten. Forslagene går ud på, at overgrænsen for grundskyldspromillen i amtskommunerne nedsættes fra 20 til 15, at den i kommunerne ikke må overstige udskrivningsprocenten for pers. skat, og at den amtskommunale grundskyld for landbrugsjord m. v. (produktionsjord) bortfalder. Endvidere foreslås den fikserede ejendomsskyld til stat og kommune straks helt afskaffet. Foged fremsætter yderligere forslag om ændr. af lov om særlig indkomstskat m. v. Herefter fritages forsikrings- og eksproportionserstatninger vedr. fast ejendom for særlig indk. skat (se 2/6). 1. beh. 5/12, for for det sidstnævnte forslags vedk. 6/12.

Ruth Olsen (s. f.) fremsætter forslag til beslutning om foranstaltninger mod utilsigtede bivirkninger af straffedomme.

Poul Schlüter (k. f.) genfremsætter forslag til beslutning om oprettelse af et planlægningsråd m. v. samt om kommunal og amtskommunal udligning i hovedstadsområdet. 1. beh. 7/12 sammen med regeringsforslag (se 8/11).

29. – Indenrigsmin. Egon Jensen fremsætter forslag om ændr. af lov om kommunernes styrelse. Herefter forhøjes det beløb, der kan udbetales til kommunalbestyrelsesmedlemmer som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste fra maksimalt 2 til maks. 3 gange diætbeløbet.

Finansmin. Grünbaum fremsætter forslag om ændr. af lov om særlig indkomstskat m. v. – skærpelse af dødsbobeskatningen. Forslaget vedtages ved 3. beh. 14/12 med 75 stemmer; 69 (k. f., v. og r. v.) undlader at stemme.

Socialmin. Eva Gredal fremsætter forslag om ændr. af lov om børne- og ungdomsforsorg, bl. a. vedr. klageadgang for plejeforældre.

30. – Fkt. vedtager ved 3. beh. 7 genfremsatte lovforslag (se 21/1), alle fremsat m. henblik på Danmarks tilslutning til EF. Det drejer sig om ændring af lov om handel med smør og fremmede landbrugs-

produkter; tilvirkning og forhandling m.m. af ost; handel med foderstoffer; slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ mv. og slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af kaniner samt om forslag til lov om salg af frugt og gartneriprodukter ved frivillig off. auktion og forslag til lov om sortering af råtræ, der forhandles under visse betegnelser.

Kirkemin. Dorte Bennedsen fremsætter forslag om ændr. af menighedsrådsloven. Herefter bliver kun de folkevalgte medlemmer stemmeberettigede; de fast ansatte præster bevarer deres medlemskab, men uden stemmeret. Kirkefunktionærer mister deres valgbarhed i den menighedrådskreds, hvor de er ansatte. Rådighedsbeløbet forhøjes, og det bestemmes, at rådene selv skal kunne træffe beslutning om forandringer i tidspunktet for de faste gudstjenesters afholdelse søn- og helligdage.

Undervisningsmin. Knud Heinesen fremsætter forslag om ændr. af lov om højere forberedelseseksamen. Det bestemmes, at HF-kursus herefter ikke vil kunne oprettes på primærkommunal basis (se 9/11). I øvrigt er de foreslåede ændringer ikke væsentlige.

Justitsmin. K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om svangerskabsafbrydelse. Ifl. lovforslaget har en kvinde, som har bopæl her i landet, ret til at få sit svangerskab afbrudt, hvis indgrebet kan foretages inden udløbet af den 12. svangerskabsuge. Afbrydelse må kun foretages af læge og kun foregå på et statsligt eller kommunalt sygehus. Hvis der er forløbet mere end 12 uger, bevares adgangen til svangerskabsafbrydelse efter tilladelse på de gældende betingelser.

Forsvarsmin. Kjeld Olesen fremsætter forslag til lov om ordning af hjemmeværnet. Formålet er at skabe forudsætninger for en forenkling af den øverste centrale ledelses organisation.

December 1972

5. – Som led i bestræbelserne for at tilføre især eksportindustrien kapital fremsætter handelsmin. Erl. Jensen lovforslag om et rentefrit statsligt indskud på indtil 100 mkr. i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S. Indskuddet skal indgå som ansvarlig kapital i Instituttet på linie med egenkapitalen og sætter Indsituttet i stand til at optage obligationslån på indtil 500 mkr.

Stæhr Johansen (k. f.) fremsætter forslag til beslutning om trafikanlægsarbejder. Formålet er at prioritere Storebæltsbroen forud for lufthavnen på Saltholm, og forslaget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om anlæg og finansiering af en motorvej og en jernbanebro over Store Bælt og om ophævelse af lov om begrænsning af udbygning af Kastrup lufthavn. 1. beh. 30/1 73.

7. – Fkt. vedtager ved 3. beh. forslagene om ændr. af lov om forhandling, udførsel og indførsel af æg og ægprodukter m. m. og af lov om handel med frø, såsæd, læggekartofler og planter, der begge er fremsat (se 21/1) og genfremsat m. henblik på Danmarks tilslutning til EF. Vedtagelsen er enst.; s. f. undlader at stemme.

Flemming Jensen (k. f.) fremsætter forslag om ændr. af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. Lovforslaget tilsigter at bortskære overflødig administration, og det foreslås derfor, at en række nævn og fritidskommissioner afskaffes og erstattes af en samlet undervisningskommission. Endvidere

foreslås det at give de enkelte skolenævn større indflydelse. 1. beh. 17/1 73.

Min. for forureningsbekæmpelse Jens Kampmann fremsætter forslag til lov om levnedsmidler m. v. (se 28/1).

Min. for nord. anliggender Ivar Nørgaard fremsætter forslag til beslutn. om ratifikation af overenskomst mellem de 5 nord. lande om samarbejde på transport- og kommunikationsområdet. Overenskomsten indebærer oprettelse af en permanent nord. embedsmandskomité. Forslaget vedtages enst. 15/12.

8. – Nationalbanken meddeler, at udlånsloftet i banker og sparekasser hæves med 4 pct. i 1. halvår 1973 under forudsætning af, at kreditudvidelsen fortrinsvis kommer investeringer i erhvervslivet til gode (se 16/10). Da der som følge af den sæsonmæssige udvikling i statsfinanserne kan ventes en kraftig likviditetsstramning, har Nationalbanken desuden givet pengeinstitutterne tilsagn om særlige trækningsmuligheder i januar kvt., såfremt pengeinstitutternes nettogæld til Nationalbanken overstiger 2.5 mia. kr.

12. – Palle Simonsen (k. f.) fremsætter forslag til beslutning om medindflydelse (industrielt demokrati) gennem lovregler om samarbejde og samarbejdsudvalg i alle virksomheder m. mere end 50 ansatte og repræsentation i bestyrelse, tilsynsråd o. lign. i virksomheder m. mere end 100 ansatte, hvor et sådant overordnet organ findes, samt udbygning af uddannelse i og forsøg med moderne samarbejdsmetoder. 1. beh. 25/1 73.

13. – Arne Larsen (s. f.) fremsætter forslag om ændr. af lov om mægling i arbejdsstridigheder. (Begrænsning af adgangen til at udsætte arbejdsstandsninger, ændr. af afstemningsreglerne og ophævelse af sammenkædningsbestemmelserne m. v.). 1. beh. 25/1 73.

Justitsmin. K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om sterilisation og kastration, der som alm. regel giver enhver, der ønsker det, og som er fyldt 25 år, ret til at blive steriliseret.

Kulturmin. Niels Matthiasen fremsætter forslag om ændr. af lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker og forslag om ændringer i lov om retten til fotografiske billeder. Formålet med lovforslagene er at gøre det muligt at ratificere Bernerkonventionen af 1948 og Verdenskonventionen om ophavsret af 1952, der er blevet revideret på diplomatiske konferencer i Paris i sommeren 71.

Boligmin. Helge Nielsen fremsætter 4 lovforslag. Forslag til lov om ekspropriation til boligformål og forslag om ændr. af lov om statens bygge- og boligfond tager begge sigte på at styrke kommunernes muligheder for at føre en aktiv jordpolitik, dels gennem adgang til at ekspropriere, når det er af væsentlig betydning for planlægning af en boligbebyggelse og forsyningscentre for denne, dels ved billiggørelse af udlån fra boligfonden.

Ved forslag om ændr. af lov om boligbyggeri får Boligselskabernes Landsbyggefond gennem udvidelse af udlånsadgangen mulighed for at støtte almennyttigt byggeri, der er kommet i vanskeligheder som følge af svigtende udlejning, endvidere skal staten påtage sig garanti for tilbagebetaling af beboerindskud, som ikke måtte blive dækket ved evt. likvidation.

Forslag om ændr. af lov om realkreditinstitutter indeholder, foruden en bestemmelse om, at de ansatte på et realkreditinstitut skal have adgang til at udpege 2 medlemmer af bestyrelsen, visse lempelser for parcel- og rækkehuse samt ejerlejligheder. Bestemmelsen om, at lån i intervallet 75–80 pct. af vurderingen kun kan ske mod særlig sikkerhed (forsikring), foreslås ophævet, og for at lette ejerskifte i eksisterende boliger foreslås løbetiden for lån, der optages i nær tilknytning til ejerskifte, forlænget fra 10 til 20 år.

14. – Justitsmin. K. Axel Nielsen fremsætter forslag om ændr. af færdselsloven, hvorefter de sidste retlige forskelle mellem drosker og andre hyrevogne ophæves. Til hyrekørsel kræves efter lovforslaget

bevilling fra kommunalbestyrelsen, der også fastsætter antallet af hyrevogne. Bevilling skal kun kunne gives til enkeltpersoner, de nuværende regler for droskers indretning bliver fælles for alle hyrevogne, og det forbydes at anvende hyrevogne til andre formål end hyrevognskørsel. Nyordningen omfatter kun køretøjer, der er godkendt til befordring af mindst 5 og højst 9 personer, føreren medregnet. Mindre køretøjer må fremtidig ikke anvendes til hyrekørsel.

Min. fremsætter endvidere forslag om ændr. af borgerlig straffelov, lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. og lov om rettens pleje (Strafferetlige særforanstaltninger). Herefter afskaffes tidsubestemte straffe (arbejdshus, sikkerhedsforvaring, ungdomsfængsel og forvaring) i næsten alle tilfælde.

Ved forslag om ændr. af købeloven, forsikringsaftaleloven og gældsbrevsloven bestemmes, at morarenten til enhver tid skal være lig med den gældende officielle diskonto plus et tillæg på 2 pct. p. a.

Ved forslag om ændr. af tinglysningsloven indføres nogle lempelser for debitor i pantebrevsforhold. Efter lovforslaget skal kreditor ikke uden videre kunne kræve pantebrevet indfriet, fordi renter og afdrag ikke betales inden betalingsfristens udløb, men først efter skriftligt påkrav derefter og en yderligere frist på 7 dage regnet fra tidspunktet for påkravets fremsættelse.

Indenrigsmin. Egon Jensen fremsætter forslag om ændr. af lov om sygehusvæsenet m. v. De foreslåede ændringer er i det væsentligste en følge af sygesikringslovens ikrafttræden 1/4 73 og bestemmer bl. a., at behandling af personer med bopæl her i landet er vederlagsfri ved sygehusvæsenet i den amtskommune, hvor vedkommende bor eller i visse særlige tilfælde har midlertidigt ophold. Ligeledes bliver der uanset patientens indtægtsforhold adgang til gratis befordring til de sygehuse og andre institutioner under sygehusvæsenet, hvor vedkommende patient har adgang til vederlagsfri behandling.

Socialmin. Eva Gredal fremsætter forslag om ændr. af lov om off. sygesikring. Efter forslaget skal det offentliges tilskud til medicin gradueres efter lægemidlernes generelle terapeutiske værdi og ikke som nu ydes med samme procentdel – 75 – til al tilskudsberettiget medicin. For særlig vigtige lægemidler skal tilskudsprocenten fortsat være 75, men for anden tilskudsberettiget medicin, som skønnes mindre vigtig, og for lægemidler, hvor man ønsker tendensen til overforbrug mindsket, foreslås tilskuddet nedsat til 50 pct. Hvor der er tale om analoge eller kemisk identiske præparater kan de særligt dyre præparater udelukkes fra tilskud. Ordningen indebærer en besparelse for staten på 33 mkr.

Grønlandsmin. Knud Hertling fremsætter forslag til lov om søtransport af gods til Grønland.

15. – Undervisningsmin. Knud Heinesen fremsætter forslag til lov om folkeskolen, det sidste i rækken af lovforslag til gennemførelse af fkt.'s principbeslutning af 30/5 1969 om en reform af de grundlæggende skoleuddannelser. Han karakteriserer lovforslaget således, at i den kommende folkeskole vil der ikke blive lagt vægt på at udvælge og sortere eleverne, men på at fremme den enkelte elevs alsidige udvikling og på at give eleverne et ligeværdigt grundlag for deres fortsatte uddannelse. Derfor skal eleverne principielt holdes sammen i udelte klasser gennem hele grundskolen. Han forudser, at der om få år må åbnes adgang for alle elever til de gymnasiale uddannelser, og at disse efterfølgende uddannelser må være indstillet og indrettet på at supplere de enkelte elevers forudsætninger i fornødent omfang. Lovforslaget betegner derfor et vigtigt skridt på vejen til at virkeliggøre en principbeslutning om 12 års skole- og erhvervsuddannelse for alle unge, som fkt. vil få forelagt forslag til senere i folketingsåret.

Undervisningsmin. fremsætter endvidere forslag om ændr. af lov om uddannelsesstøtte. Baggrunden for lovforslaget er afskaffelsen pr. 1/8 71 af de såkaldte bruderklæringer, og det skal skabe hjemmel for,

at Statens Uddannelsesstøtte til brug for behandlingen af ansøgninger om støtte kan kræve oplysninger direkte hos skattemyndighederne om en uddannelsessøgendes forældres indtægts- og formueforhold i de tilfælde, hvor den uddannelsessøgende ikke kan opnå forældrenes tilladelse til, at skattemyndighederne meddeler de nødvendige oplysninger.

Arbejdsmin. Erl. Dinesen fremsætter forslag om ændr. af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. Lovforslaget indeholder bl. a. en række forbedringer af de mobilitetsfremmende ydelser, således foreslås tilskuddet til merudgifter ved dobbelt husførelse forøget fra 20 til 30 kr. om dagen i de første 6 mdr., samtidig hermed udvides adgangen til at yde rejsehjælp til hjemrejse fra 1 gang månedlig til 1 gang ugentlig osv. Arbejdsmin. fremsætter endvidere forslag om ændr. af forsk. lovbestemmelser om arbejderbeskyttelse. (Sikkerhedsrepræsentanter, børns arbejde, statistik over arbejdsulykker, arbejderbeskyttelsesfondets midler m. v.).

Handelsmin. Erl. Jensen fremsætter forslag om ændring af søloven og loven om gennemførelse af konossementskonvention af 1924 samt forslag til lov om oprettelse af statens tekniske prøvenævn, der skal afløse loven af 1935 om statens materialprøveråd. Den væsentligste ændr. i forhold til den gældende lov består i, at der under statslig kontrol og administration indføres en autorisationsordning, således at de prøvninger, der er udført på autoriserede laboratorier og institutter, får samme autoritet som prøvninger udført på statsprøveanstalten.

Ellen Strange Petersen (k. f.) fremsætter forslag om ændr. af indfødsretsloven, hvorefter et barn født i ægteskab erhverver dansk indfødsret, hvis faderen *eller* moderen er dansk.

Bilgrav-Nielsen (r. v.) fremsætter forslag om ændr. af lov om visse hovedlandeveje i og ved Kbh. Forslaget tilsigter at standse udbygningen af Lyngbyvejen som motorvej ved Vibenshus Runddel samt at fritage staten for enhver forpligtelse over for Søringprojektet (hovedlandevejen fra Fredensbro til Gl. Kongevej).

Landbrugsmin. Ib Frederiksen fremsætter forslag om ændr. af lov om landbrugsejendomme. Ifølge forslaget skal en køber for at kunne erhverve en landbrugsejendom enten have en landbrugsuddannelse eller have arbejdet inden for eller drevet landbrug mindst i en periode af 2 sammenhængende år. Fra denne hovedregel skal der dog i visse tilfælde kunne dispenseres. Herudover foreslås en skærpelse af landbrugs- og dyrkningspligten, der foreslås således en begrænsning i adgangen til at tilplante en del af landbrugsejendommens jorder. Samdrift af to landbrugsejendomme skal fortsat være tilladt, men der indføres den begrænsning, at samdrift fremtidig kun skal kunne etableres frit mht. ejendomme, der ligger inden for en afstand af 15 km fra hinanden. Mht. forpagtning foreslås indført en bestemmelse om, at fremtidige forpagtningsaftaler for landbrugsejendomme som helhed ikke uden tilladelse kan indgås for et længere tidsrum end 10 år.

Politiken og Ekstra Bladet udkommer igen efter 13 dages standsning på gr. af en konflikt med håndsætterne.

22. – I et telegram til DDR's udenrigsmin. Otto Winzer meddeler udenrigsmin. K. B. Andersen, at Danmark er rede til at forhandle om oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem de to lande.

30. – Fhv. landbrugsmin. Henry Christensen afgår ved døden 50 år gl. Han var Mf siden 1953, fmd. og politisk ordfører for venstres folketingsgruppe 1968–70 og igen ordfører fra okt. 71.